

Posudek diplomové práce
VERONIKY CHALOUPKOVÉ
SICÍLIE JAKO METAFORA? LITERÁRNÍ OBRAZ SICÍLIE VE VYBRANÝCH
DÍLECH SICILSKÝCH AUTORŮ,
ÚRS FFUK

Veronika Chaloupková napsala znamenitou práci, materiálově bohatou, interpretačně konzistentní a výkladově neobyčejně dobře zvládnutou.

To, co ji v této práci zajímá, je obraz Sicílie – jejího místa v historii, jejího sociologického statutu, její mentality. Tento obraz hledá v sicilské literatuře (jak upřesňuje: v literatuře psané Sicilany, jež má za téma Sicílii, nikoliv v nářeční produkci).

Ke svým sondám si zvolila čtyři reprezentativní sicilské autory: Vergu, Pirandella, Brancatiho a Sciasciu. Při četbě jejích analýz ovšem zjišťujeme – a je to potěšující zjištění –, že nenabízí pouze přehled témat týkajících se sociologie či kolektivní psychologie, ale že ji zajímá i to, jak jsou románové či povídkové obrazy konstruovány, prizmatem jakých poetik je podávána zpráva, jaké jsou jednotlivé narativní strategie.

První z traktovaných autorů je Giovanni Verga, verista usilující o objektivní, neosobní fotografii života a popisující sicilskou realitu zejména skrze receptivní schémata, s nimiž pracuje zobrazovaná komunita. Vergova technika je tu popsána velmi citlivě: diplomantka konstatuje, že nejde o jakýsi generální filtr, ale že věci jsou zpravidla nahlíženy úhlem pohledu patřícím postavě, jež právě vchází na scénu, přičemž v řadě próz zaslechneme i soucítící hlas vypravěče (na způsob antického chóru). Chaloupková dobře ilustruje Vergův – a obecně sicilský – „historický pesimismus“: touha po změně, po „pokroku“, je sice člověku vrozena („bramosia dell’ignoto“), ale nepřináší mu štěstí. Originální je její pokus vytknout fenomény zatížené symbolickými významy: „roba“, děděné „řemeslo“, dům, strom, město, uhrančivé ženství apod. A neméně záslužná je i snaha o identifikaci historických narážek, ukrytých v oněch „symbolických“ vyprávěních. (Poznámka na okraj: Lissa je chorvatský ostrov Vis).

Další analytická kapitola je věnována Pirandellovi, autoru, který přetransformoval svůj verismus v metafyzický a groteskní modernismus. Diplomantka vychází z jeho relativismu a z priority udílené empirické zkušenosti, a také z Pirandellova hlubokého prožívání životní

anarchie, již společnost marně reguluje sociálními obrazy. Dokládá na řadě konkrétních příkladů – zcela přesvědčivě – , jak jsou právě tyto pozice vázány na znalost sicilské společnosti s jejím důrazem na konvenci a zdání.

Třetí kapitola se zabývá dílem velkého italského spisovatele Vitaliana Brancatiho. Brancati vidí Sicílii jako prostor mezi dvěma kulturami, severní a jižní. Jeho postavami – říká autorka – jsou *inetti*, v nichž se znovu vyjevuje inertnost a rigidita ostrovní komunity. Brancati zvýrazňuje tento sicilský fundament – jehož koreláty jsou nuda a snění, zejména erotické – tím, že právě dává svým hrdinům procházet novými prostředními. Jemnými analytickými prostředky diplomantka dokládá, že tato sicilská netečnost má bezprostřední souvislost se sicilským pohledem na politiku (v užší perspektivě) a na dějiny (v širší perspektivě).

Poslední kapitola je věnována Sciasciovi, který postrádá v sicilské společnosti racionální princip a opakovaně se vrací k nevydařenému italskému sjednocení. Autorka demonstruje, jak řadou svých motivů navazuje na své sicilské předchůdce, k nimž se ostatně otevřeně hlásí.

Závěrem:

Na této práci je třeba ocenit mnohé. Nejprve snad její záběr: diplomantka přečetla z každého autora velmi rozsáhlý korpus textů, což jí umožnilo vést své analýzy skutečně korektním způsobem a demonstrovat koherentnost obrazů, jež z jednotlivých textů extrapoluje. Všechny své závěry také díky tomu mohla důkladně podepřít dobře vybranými citáty. A jak už řečeno, třebaže je její zájem obrácen spíše k motivice a „idejím“, neopomíná charakterizovat ani specifické autorské postupy. V neposlední řadě: práce je výborně napsána, se skutečnou výkladovou kulturou a schopností přesné stylizace.

Výborně.

Praha, 16. 8. 2017

prof. PhDr. Jiří Pelán, PhD.,
oponent